

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проекту Закону України «Про внесення змін
до деяких законів України щодо питань оціночної діяльності»

Картка проекту

Ініціатори законопроекту: Фріс І.П., Нікітіна М.В., Прощук Е.П. та інші	Мета проекту Закону — позбавлення державних органів приватизації невластивих функцій регулювання незалежної оціночної діяльності, впровадження світової практики регулювання оцінки майна через створення Національної комісії з питань регулювання оціночної діяльності	Проект Закону, реєстр. № 5317-1 від 15.04.2021, опрацьовується в Комітеті Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики
--	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

За результатами проведення антикорупційної експертизи проекту Закону Національне агентство ідентифікувало у його положеннях корупціогенні фактори, які полягають у запропонованій розробником концепції створення постійно діючого колегіального органу зі спеціальним статусом при центральному органі виконавчої влади, що здійснюватиме державне регулювання у сфері оціночної діяльності, – Національної комісії з питань регулювання оціночної діяльності, та наділення новоствореного органу широкими дискреційними повноваженнями.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за відсутності визначення вичерпних випадків, підстав, форм, строків, порядку здійснення таких повноважень, контролю за їх здійсненням та відповідальності за можливі зловживання під час їх здійснення

Проектом Закону пропонується створити Національну комісію з питань регулювання оціночної діяльності (далі – Національна комісія) як постійно діючий колегіальний орган зі спеціальним статусом при центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та/або реалізацію державної політики у сфері економічного розвитку і торгівлі.

Згідно з положеннями проекту Закону Національна комісія діятиме колегіально, при цьому члени Національної комісії делегуватимуться від різних органів влади – Фонду державного майна України, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері земельних відносин, Національного банку України, Міністерства юстиції України, Нотаріальної палати України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та саморегулювних організацій оцінювачів.

Запропонована розробником модель регулювання правового статусу Національної комісії не відповідає вимогам чинного законодавства. Так, ані розділ VI Конституції України, який визначає основні правові засади утворення та діяльності органів виконавчої влади, ані Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» не передбачають створення та функціонування будь-яких органів зі спеціальним статусом, які матимуть владні повноваження, при центральних органах виконавчої влади.

З огляду на вказане створення органу, який має ознаки органу виконавчої влади, але не підпорядковується Кабінету Міністрів України і не належить до системи органів виконавчої влади, не узгоджується з Конституцією та законами України.

Крім того, запровадження колегіальної форми урядування, на відміну від одноосібної, якій властива чіткість окреслення повноважень та відповідальності керівника органу, створює умови для реалізації корупційних ризиків, джерелом яких є «розмивання» відповідальності посадових осіб за прийняття управлінських рішень. Так, ст. 24 проєкту Закону передбачає обрання зі складу Національної комісії голови та заступника, проте положення проєкту Закону не відокремлюють їх правовий статус від статусу інших членів органу. При цьому члени Національної комісії, яка є колегіальним органом, виконують свої функції на громадських засадах та не несуть жодної персональної відповідальності.

Також джерелом корупційних ризиків може стати наділення Національної комісії широкими дискреційними повноваженнями без унормування при цьому механізмів їх реалізації. Зокрема, у проєкті Закону пропонується наділити Національну комісію повноваженнями щодо розроблення та затвердження нормативно-правових актів з оцінки майна; укладення угод із навчальними закладами з професійної підготовки оцінювачів; прийняття рішень про видачу навчальним закладом кваліфікаційного свідоцтва та справляння плати за його видачу, зупинення, позбавлення, анулювання кваліфікаційних свідоцтв, проведення кваліфікаційних іспитів; здійснення державного регулювання, моніторингу та контролю у сфері оціночної діяльності; рецензування звітів про оцінку майна, інших звітів тощо.

Водночас у проєкті Закону відсутні механізми реалізації Національною комісією своїх повноважень, зокрема в частині здійснення контрольних заходів та рецензування звітів.

Також у проєкті Закону немає чіткого та прозорого порядку прийняття рішень Національною комісією, що, в свою чергу, надасть можливість її членам на власний розсуд приймати ті чи інші рішення.

Крім того, обрання членами Національної комісії осіб, які делегуватимуться саморегульованими організаціями оцінювачів, не відповідатиме принципу щодо заборони сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, що визначений у ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції».

Враховуючи викладене, запропоноване регулювання, за відсутності будь-якої підзвітності й підконтрольності Національної комісії, створить надмірний рівень дискреції у врегулюванні сфери оціночної діяльності в Україні і може призвести до виникнення корупційних схем.

Рекомендації НАЗК:

доопрацювати проєкт Закону в частині вибору відповідального органу із системи центральних органів виконавчої влади, який здійснюватиме державне регулювання, моніторинг та контроль у сфері оціночної діяльності.

Висновок:

проєкт Закону містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наведеної рекомендації.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ

